

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԵՍՆԵՐ ՄԻԻԹ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ա. - ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ - ՍԵՒՐ (ՓԱՐԻՋ)

ՏԱՐՈՒՅ տարի բարոյական և ուսումնական շրջի վերելքով Սամուէլ Մուրա-տեան վարժարանը կը տօնէ իր աշխա-տանքի օրը:

Ծնողներ, բարեկամներ և բարձրաստի-ճան հիւրեր փութացած էին Յուլիսի 7-ին հրճուելու աշակերտներուն և տեսչութեան հետ:

Տարագիր հայութեան միակ սփոփարար հանգրուաններն են դպրոցական տօները, երբ մեր ուժացող սերունդէն բուռ մը հա-տիկ ծիւ կու տայ հայութեան գեղեցիկ պատմունանով: Եւ Սամ. Մուրատեան վարժարանը որքան իրաւունք ունի խան-դավառուելու՝ երբ հսկայ Բարիզի մը մէջ դպրոցական լաւագոյն դասինները կը խլէ ի պատիւ հայութեան:

Ժամը 4-ին սկսան Մարտիկոն և Բամ փոքրտանը վարժարանի թատրոնին մէջ. 500 հօգի ծափերով յարգանքի ողջոյնը կը բերէին Ֆրանսացի բարձրաստիճան հիւրերուն և երկու եղբայրացած ազգե-րուն: Քաղաքական տեսուչ Պ. Խանզա-տեան իր յուզուած շեշտով բարի գալուստ մաղթեց, բեմ հրաւիրելով վարժարանիս համակրելի բարեկամ Պ. Ժորժ Բիզոն որ ճարտասանութեան նուրբ արուեստով շեշտեց վարժարանին դերը Հայութեան և Ֆրանսայի մէջ. վառ հաւատքով խօսեցաւ մեր վերածնող ապագային համար՝ նկա-տելով մեր մէջ շինարարութեան եւ յա-ռաջագիմութեան աստուածային կրակը: Յարգելի ճառախօսը իբրեւ Սիւրիայէն ծա-նօթ հայ ժողովուրդի բարեբերուն՝ աւելի եւս զրական էր իր բացատրութիւններուն և եզրակացութիւններուն մէջ:

Աշակերտներէն՝ Տապաղեան անգղիերէն ընտիր առօգանութեամբ Լորտ Պայրընի

քերթուած մ'արտասանեց և Գ. փափա-զեան հայերէն բանաստեղծութիւն մը, ու-րոնց խառնեցին՝ դեռ նոր հայախօս փո-քրիկներ քանի մը սիրուն արտասանու-թիւններ:

Գպրոցի խումբը վերստին բեմին վրայ շարուած է ուրախ և զուսպ ժպիտներով, միայն մայրերու և որդիներու սրտազեղ հայեացքները կը խաչածեւուն, անսահման գոհութեամբ: Ահա վարժարանի երաժշ-տապետը՝ Գ. Ալէմշահ, տաղանդաւոր հո-գելից երիտասարդը, իր մոգական զաւա-զանով կը բանայ կունոյի Ֆաուսթ «Gloi-re immortelle»-ի հոգեթով ծալքերը. շը-նորհքի և ներութեան կատարելութիւն մ'էր երգը, և հրեշտակներ՝ երգողները, որոնք այնքան լաւ կը մեկնէին հեղինա-կին հոգին. անշուշտ Գ. Ալէմշահի հոգին էր որ թափանցած էր այդ մանուկներուն մէջ: Յետոյ հնչեցուցին Ալէմշահէն հեղի-նակուած հայկական քայլերգ մը՝ համակ եռանդ և ոյժ, որ ցնցեց հայկավառ հո-գիները:

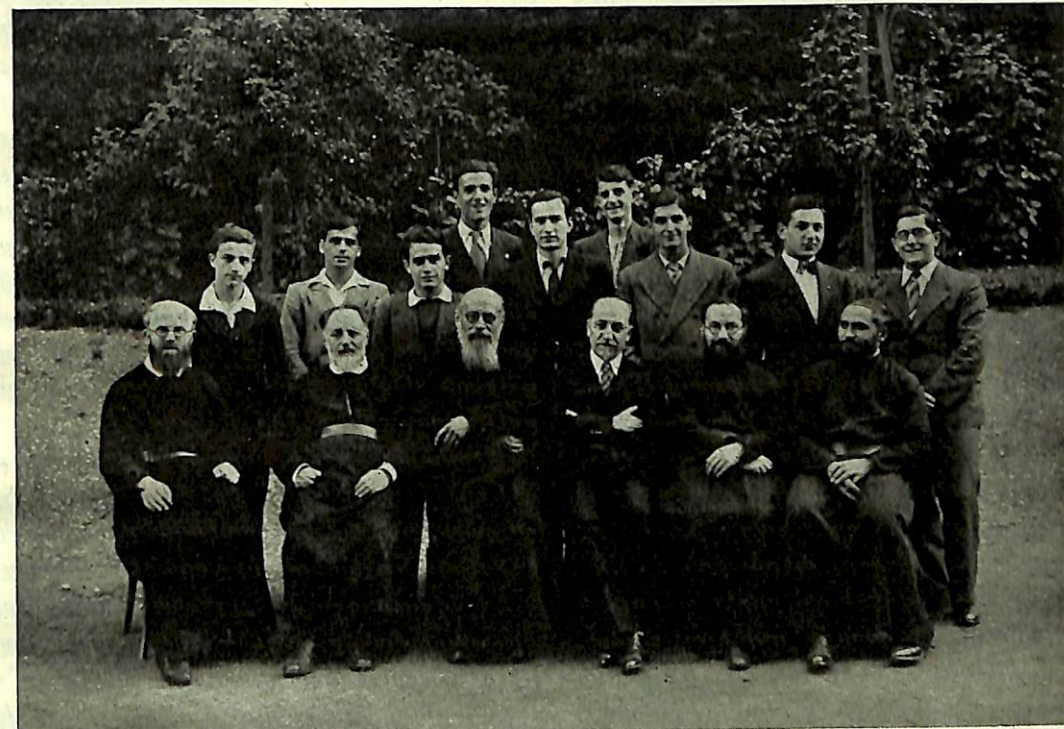
Պ. Լուի Մարէն իր հիւանդութեան պատ-ճառաւ զրկած էր իր փոխանորդը, աշխոյժ և համակրելի երիտասարդ մը, որ լի զգա-ցումով թարգմանեց մեր սիրելի և մա-նուկներու հայրիկին և բարեկամաց միու-թեան նախագահին հարազատ զգացում-ները:

Աշակերտներու սպասած լաւագոյն վայրկեանը կը մօտենար, մրցանակարաշ-խութիւնը: Ահա Հ. Ս. Վ. Ուլուհոնեան, վարժարանի ուսումնապետը, մանրամասն զրութեամբ կը պատկերացնէ տարուան ուսումնական և բարոյական հունձքը. ուս-կից կը տեղեկանանք որ 71 աշակերտ ունէր վարժարանը. 58 գիշերօթիկ և 13 ցորե-

կօթիկ, բաժնուած 7 դասարաններու. երեք նախապատրաստական և չորս լիկէոնական ընթացք: Վարժարանին մէջ կը դասախօ-սեն 12 այցելու ուսուցիչներ ընտրուած Բարիզի լաւագոյն վարժարաններէն. իսկ 8 հատ ալ ներքին ուսուցիչ՝ կազմուած տեսչութենէն և հայ պաշտօնեաներէն, որոնք առաւելապէս կ'աւանդեն հայկա-կան ուսումները: Մեծ գոհունակութեամբ յայտարարեց թէ ուսումնական տարին տուած էր լաւագոյն արդիւնքներ ու Մու-րատեան վարժարանը ոչ միայն հաւասար է Բարիզի Պետական կամ առանձնական նման հաստատութիւններու, այլ և գերա-

զանց է բարոյական և ուսումնական մա-կարդակով. վկայ՝ անցեալ և ներկայ տա-րուան պետական քննութեանց արդիւնքը որ 50-60% ի վրայ է, մինչ ուրիշ վար-ժարաններ հազիւ 30% ի կը հասնին: Հուսկ կարդաց մեծ դասարաններէն սկը-սեալ առաջին հանդիսացողները:

Բ. զասարանէն Ա. Շէխիկեան
Գ. » Ս. Տապաղեան
Դ. » Ա. Հաճեան
Ե. » Բ. Ուլուհոնեան
Զ. » Յ. Մանկիկեան
Է. » Պ. Շահրիկեան
Յետոյ խորին շնորհակալութեամբ կարդաց

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ 1935-Ի ՇՐՋԱՆԱԻՐՏՆԵՐԸ
(Ետեւի գիծը՝ ձախէն աջ)

ՏԵՐ-ԹՈՎԱՍԵԱՆ ԺԻՐԱՅԻՐ	Ծնեալ	Ի	Դավրէժ, 1917
ՓՈՌՈՒՔԵԱՆ ԱՆՏՈՆ	»	»	Գահիրէ, 1916
ՄԻՐԱՔԵԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿ	»	»	Երեւան, 1915
ԶԱՏԻԿԵԱՆ ԼԵՈՆ	»	»	Սէյլէզ, 1914
ՄՈՋԵԱՆ ԵԶԵԻԿ	»	»	Խարբերդ, 1915
ՏԵՎԼԵԹԵԱՆ ԱՐԹՈՆ	»	»	Ատտիս-Ապէստ, 1916
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍ	»	»	Լա Հէ, 1918
ԼԱԶԻՆԵԱՆ ԵՆՈՎՔ	»	»	Նիւ Եօք, 1916
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ՆՈՒՊԱՐ	»	»	Լա Հէ, 1915

այն ազնիւ բարեկամներու անունները՝ ուրոնք տարեկան հաստատուն մրցանակներ սահմանած են աշակերտները քաջալերելու համար. այսպէս Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, Գեր. Քէտիճեան Վրդ. Հայ կաթողիկէ առաքելութեան անունով, իտալիոյ պետութիւնը, Կարտիներս ձեմարանը, Alliance française, Ռուբէն Որբերեանի ընտանիքը, Պ. Զ. Խանգատեան, Մ. Ռ. Նախկին Աշակերտաց Միութիւնը և ուրիշ բարեկամներ: Մրցանակները կը տրուէին խանդավառ ծափերու մէջ: Շրջանաւարտ դասարանը որ Զ հոգիէ բաղկացած էր, նախագահին ձեռքէն ստացաւ իր լիկէտնական վկայականը: Ամէնուն սիրտը ուրախութեամբ կը լեցուէր որ հայ ազգին ինը կիրթ և զարգացած պատանիներ կը նուիրուին իրեն և հայկական խմոր՝ զանգելու տարագիր հայութեան նոր սերունդը:

Մրցանակաբաշխութիւնը կ'ընդմիջուէր երգերով և արտասանութիւններով: Շնորհաւորելի էին Պ. Համբարձումեանի թաւջութակը, Ժիրայր Տէր Թովմասեանի և մանաւանդ փոքրիկ Վ. Ճինկէօզեանի իսկական վարպետի նուագածութիւնը ջութակի վրայ: Նախկին Աշակերտաց Միութեան նախագահը՝ յարգելի Բ. Խանգատեան հայրական հակիրճ ուղերձ մ'ըրաւ շրջանաւարտներուն, ցուցնելով կեանքի փշոտ ճամբան և յաղթանակի գաղտնիքը:

Վերջին բանախօսը, պերճաբան Հ. Սահակ Վ. Տէր-Մովսէսեան՝ իրեն տեսուչ և դաստիարակ, իր խօսքն ուղղելով արձակուրդի մեկնող աշակերտներուն՝ յորդորեց որ մնան այն ամփոփ և մաքուր հոգով՝ զոր առին վարժարանէն, հետեւին հայկական լուրջ ընթերցումներու, մանաւանդ հեռու մնան իրենց մանկութիւնը վիրաւորող շրջանակներէն. «Եւ երբ դառնաք, ըսաւ, սրտի հարկաւարապատիկ զանձներով բեռնաւոր ըլլաք»: Հուսկ դառնալով շրջանաւարտներուն՝ հայրական ողջերթին հետ յորդորեց Մխիթարի և Մուրա-

տի զրօշը բարձր պահել իրենց անձնական, քաղաքացիական և ազգային կեանքով. «Իրեն մէկ մէկ ճրագներ աշտանակի վրայ՝ լոյս պիտի տաք ձեր շուրջը. ջանացէք որ միշտ բոցավառ ըլլաք. և երբ օր մը ես ձերունի, դուք արդէն կեանքի եռուզեռին մէջ նետուած հանդիպինք իրարու՝ ճաննամ զձեզ նոյն եռանդուն, առաքինի և ազգասէր աշակերտները»: Ընտանիքներուն ալ ունէր իր թանկագին խօսքը, յորդորելով զանոնք աւելի եւս կառչելու ազգային այս մեծ հաստատութեան, մանաւանդ երբ ոչինչ ունին օտարները նախանձելի, երբ կատարեալ ուսում, դաստիարակութիւն և ազգային կրթութիւն միասին կը ստանան հոս: Մեր ցաւալի հիւանդութիւնն է օտարինը գեղեցիկ և ընտիր տեսնել, օտարը վեր դասել, մանաւանդ այս ժամանակներուն մէջ՝ ուր աւելի պէտք կայ պայքարի, և ազգային ինքնագիտակցութեան. «դուք, ըսաւ, մայրեր և հայրեր, եկաք և տեսաք մեր արդիւնքները, գոհ էք. գիտեմ թէ գոհ էք. քաջալերեցէք ուրեմն ձեր ծանօթները որ իրենց զաւակները հայ դաստիարակեն, բարձր ուսում տան, առաքինի մարդ շինեն հոգիներու այս արուեստանոցին մէջ»:

Աշակերտներու երրորդ խմբերգ մը՝ անգղիերէն և իտալերէն՝ կը փակէր 1935ի տարեշրջանը: Հանդիսականները կը մեկնէին այս հայկական սրբարանէն՝ շինուած և հոգեվառ ազգային յիշատակներով: Օրը կը տարածամէր և Սէն-Բլուէի վրայէն աւելը կը խոնարհէր ոսկեզօծած հսկայ անտառներու զազաթները. և ահա ստուերնեւրը խորհրդաւոր կ'իջնէին՝ երբ աշակերտները խումբ խումբ փարած ծնողներուն՝ կը մեկնէին վարժարանէն. տունը, պարտէզները կամաց կամաց կը սքողուէին խաղաղասէր լուսութեամբ. դադրած էր մանուկներու սիրուն ճիչն ու ճռուղիւնը:

ՎԱՍԱՏՈՒՐ

Բ. - ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ - ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Յուլիս 7ին Երուսաղէմի Ֆրէյներու վարժարանին ընդարձակ և շքեղ սրահին մէջ Մխիթարեան վարժարանն իր ամառվերջի հանգէսը կատարեց:

Սրահը լեցուած էր խուռն բազմութեամբ: Մանկապարտէզի փոքրիկները նախ երգեցին ու առանձին առանձին արտասանութիւններ ըրին, ապա Նախակրթարանի աշակերտները հայերէն, իտալերէն, անգղիերէն և ֆրանսերէն արտասանութիւններ կատարելէ վերջ՝ սարգեցին տրամաներ ուրոնց յաջորդեցին պարեր: Օր. Պողոսեան դաշնակով ընկերացաւ փոքրիկներու երգերուն և պարերը իր հմուտ նուագին շնորհիւ վէտվէտուն քաղցրութիւն տուին հանդիսականներուն: Հուսկ ուրեմն ներկայացուցին հայ գրերու գիւտին և Աստուածաշունչի թարգմանութեան պատմութիւնը, Սահակ և Մեսրոպ սուրբերուն կատարած դերը 1500 տարիներ առաջ. «Դիւրոյ թարգմանութեանց» ի նուիրակաւորութիւնն յուզիչ տեսարան մը պարզեց ներկաներուն վրայ:

Վարժարանի տնօրէնութիւնը և ուսուցչական կազմը կրցած էին աշակերտներուն հոգւոյն մէջ զետեղել հայ գրերու սրբազան մուտքը և կատարած դերը հայ աշխարհի լուսաւորութեան մէջ: Տեսարանը աւելի յուզիչ ու հրապուրիչ եղաւ, երբ աշակերտուհիներ վարդազոյն մետաքսէ հագուստներու վրայ իրենց գոգնոցներուն ամէն միոյն արձանագրուած էին «ԿԵՅՅԷ ՍԱՀԱԿ ՄԵՍՐՈՊ» և բուռն ծափեր աւելի երկարեցին երեւումով «ԿԵՅՅԷ ՄԽԻԹԱՐ ԱՐԱՅ» նախադասութեան:

Հանգէսին ներկայ էր նաեւ Ֆրէյներու վարժարանին աշակերտութեան մէկ մասը: Ուրախ ենք ըսելու որ վարժարանին աշակերտութեան թիւը հետզհետէ կ'աւել-

նայ. այս տարի 100ի վրայ էր. 50 Նախակրթարանի և 50 Մանկապարտէզի սաներ: Բաց ի տարրական գիտութիւններէն, իտալերէն, անգղիերէն, ֆրանսերէն և արաբ լեզուներէն շաքարթական 2 ժամբով, յատուկ խնամք թափուած էր հայերէնի՝ շաքարթական 6 ժամբով, ինչպէս նաեւ Հայոց պատմութեան: Մանուկները՝ նախապէս օտարալեզու և անգիտակ հայերէնի՝ այժմ իրենց մայրենի բարբառով կը խօսին, կը կարդան ու կ'աղօթեն. կը կատարեն ձայնաւոր պատարագի երգեցողութիւնները: Եւ այս ամէնը ոչ միայն կը խանդավառէ մանկութիւնը այլ նաեւ ծնողաց մէջ կ'արթնցնէ կրօնքին հետ ազգային զգացումը. և այսպէս այլասերումի ճիրաններէն կը փրկուին հին ու նոր սերունդներ: Եւ այս մխիթարական և բարերար արդիւնքը կը վերաբերի ամբողջ ազգէս Մխիթարեան վարժարանին բարձր և նուիրական առաքելութեան:

Այս առթիւ կը շնորհաւորենք Պատրք. Փոխանորդ Գերարդելի Յակոբ Ծ. վրդ. Կիրակոսեանը որ ժրջան ու ճկուն կերպով մասնակցութեամբ բարեջան ուսուցչական կազմին արդիւնաւոր գործունէութիւն մ'ունեցած է:

Ուսուցչական կազմին մէջ կը փայլէ Տէր Յովհաննէս Վրդ. Գույումճեան:

Կը մաղթենք որ Մխիթարեան վարժարանի տնօրէնութեան թափած ջանքերը լրիւ պսակուին ազգին հասցնելով կըրթութեւ և ազգասէր հայորդիներ հետզհետէ աւելի մեծ թուով, որոնք սերունդէ սերունդ փոխանցեն Սահակներու, Մեսրոպներու կատարած հրաշաշունչ առաքելութիւնը, միշտ ապրեցնելով անմահն Մխիթարայ առաքելութեան կեանքն ու գործը:

Երուսաղէմ

S. Լ.